

A TANÁCS VÉLEMÉNYE

(2006. március 14.)

Olaszország 2005–2009-re szóló, aktualizált stabilitási programjáról

(2006/C 82/06)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének, valamint a gazdaságpolitikák felügyeletének és összehangolásának megerősítéséről szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾, és különösen annak 5. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel a Bizottság ajánlására,

a Gazdasági és Pénzügyi Bizottsággal folytatott konzultációt követően,

A KÖVETKEZŐ VÉLEMÉNYT FOGALMAZTA MEG:

- (1) A Tanács 2006. március 14-én megvizsgálta Olaszország aktualizált stabilitási programját, amely a 2005–2009 időszakra vonatkozik.
- (2) 1995 és 2004 között az olasz GDP évente átlagosan 1½ %-kal nőtt, amely az euró-övezetre jellemző 2 % alatt volt. Olaszországban az elmúlt évtizedben érezhetően lassult a termelékenység növekedése, fokozatosan romlott a versenyképesség, ami az exportpiaci-részesedések tartós csökkenését és 2000-től pedig a gyártási tevékenységek összeszűkülését eredményezte. Az 1990-es évek során Olaszország jelentős költségvetési konszolidációs erőfeszítéseket tett, az államháztartási hiányt a GDP 12 %-ának megfelelő 1990-es értékről az évtized végére 2 % alá csökkentette. 2001-ben, 2003-ban és 2004-ben azonban ismét a GDP 3 %-a fölé emelkedett a hiány és csak jelentős egyszeri intézkedéseknek köszönhetően maradt 3 % közelében ⁽²⁾. Az elsődleges többlet a GDP 5 %-ának megfelelő 1999-es értékről 2004-re a GDP 1,8 %-ára esett, az adósság/GDP arány csökkenése pedig, amely 1994-ben 125 %-on tetőzött, jelentősen lelassult. Az adósság 2004 végén a GDP 106½ %-ával volt egyenlő.
- (3) A stabilitási program megelőző aktualizálásáról szóló, 2005. február 17-i véleményében a Tanács felkérte Olaszországot, hogy: gondoskodjon a 2005-re tervezett hiány eléréséről; 2008-ra érjen el egyensúlyközeli költségvetési egyenleget; biztosítsa, hogy az adósság/GDP arány gyorsabb ütemben csökkenjen, különös figyelmet fordítva a nettó kölcsönfelvételen kívüli adósságnövelő tényezőkre. 2005. július 28-án a Tanács úgy határozott, hogy a hiány Olaszországban túlzott. A 104. cikk (7) bekezdése szerinti – ugyanezen a napon kelt – tanácsi ajánlásnak megfelelően ezt a túlzott hiányt 2007-ig ki kell igazítani. A Bizottság a február 22-én elfogadott közleményében arra a következtetésre jutott, hogy az Olaszország által a Tanács által megállapított 2006. január 12-i határidő előtt foganatosított intézkedések konzisztensek a tanácsi ajánlásban szereplő kiigazítási pályával, amennyiben azokat teljes mértékben végrehajtják.
- (4) A 2005-ös hiány a becslések szerint a GDP 4,3 %-a, míg a megelőző aktualizálás a GDP 2,7 %-át tűzte ki célul. Az eltérést a következő tényezők magyarázzák: i. kisebb GDP növekedés; ii. csúszások az elsődleges kiadások és az ingatlanértékesítések terén, amelyeket nem teljesen kompenzáltak a magasabb bevételek és az alacsonyabb kamatkidadások; valamint iii. áthozathatások 2004-ből, elsősorban a statisztikai helyesbítések miatt.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o. Az 1055/2005/EK rendelettel (HL L 174., 2005.7.7., 1. o.) módosított rendelet. Az e szövegben említett dokumentumok megtalálhatók a következő internetes oldalon: http://europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

⁽²⁾ Az egyszeri intézkedések költségvetési hatása 2001-ben a GDP 0,6 %-ával, 2003-ban 1,9 %-ával, 2004-ben pedig 1,4 %-ával volt egyenlő. A hiány 2002-ben a GDP 2,7 %-ával volt egyenlő, az egyszeri intézkedések a GDP 1,3 %-át tették ki.

- (5) A program általánosságban követi a mintaként megadott felépítést, de lényeges pontokon eltér a stabilitási és konvergenciaprogramokra vonatkozóan az új magatartási kódexben meghatározott adatszolgáltatási követelményektől⁽¹⁾. Az aktualizálást a magatartási kódexben meghatározott december 1-i határidő után három héttel nyújtották be, mivel abba a hatóságok bele kívánták venni a 2006-os költségvetési törvény végleges változatát.
- (6) A program alapjául szolgáló makrogazdasági forgatókönyv úgy tervezi, hogy a reál GDP növekedés a 2005-ös nulla értékről átlagosan kicsivel 1½ % fölé nő a programidőszak fennmaradó részében. Ez a scenárió a jelenleg rendelkezésre álló információk alapján valószínűsíthető tünik. A program inflációra tett becslései nagyjából valószínűnek tünnek.
- (7) A program költségvetési stratégiája a hiányt 2007-re a GDP 3 %-a alá kívánja csökkenteni, majd az ezt követő években további, a kiegyensúlyozott költségvetés irányába mutató költségvetési konszolidációt óhajt folytatni. Az elsődleges egyenleg a GDP 0,6 %-ának megfelelő 2005-ös értékről a tervek szerint 2009-re 3,2 %-ra nő. A 2006-os költségvetési kiigazítás elsősorban a kiadási oldalra összpontosít. 2007–2009 vonatkozásában csak azt adták meg, hogy milyen mértékben kell a jelenlegi jogszabályok melletti trendhiányt kiigazítani ahhoz, hogy elérjék a költségvetési célkitűzéseket. A megelőző programhoz képest az új aktualizálás a programidőszak elejére több kiigazítási erőfeszítést tervez, kevésbé kedvező makrogazdasági scenárió mellett. A 2008-ra tervezett új hiány (a GDP 1,2 %-a) azonban rosszabb a megelőző aktualizáláshoz képest, mivel a program elejének terhelése nem ellensúlyozza teljes mértékben a sokkal gyengébb 2005-ös kiindulási helyzet hatását.
- (8) A közösen megállapított módszertan használatával számított strukturális egyenleg (vagyis a ciklikus hatásoktól megtisztított egyenleg az egyszerű és egyéb átmeneti intézkedések figyelmen kívül hagyása után) a tervek szerint évente átlagosan a GDP kb. ¼ %-ával javul. A Stabilitási és Növekedési Paktumban előírtak szerint a program a költségvetési egyenlegre nézve középtávú célkitűzést határoz meg: ez kiegyensúlyozott költségvetésnek felel meg, amelyet nem kívánnak a programidőszakban elérni. Mivel a program középtávú célkitűzése meghaladja a minimálisan szükséges értéket (a becslések szerint a GDP kb. 1½ %-ának megfelelő hiány), annak megvalósítása biztosítja a szükséges biztonsági sávot a túlzott hiány felmerülésével szemben. A minimális határértéket azonban csak 2009-ben éri el. A program középtávú célkitűzése megfelelő szintű, mert az a Stabilitási és Növekedési Paktumban és a magatartási kódexben az euró-övezet és az ERM II-ben résztvevő tagállamok vonatkozásában javasolt értéktartományon belülre esik és megfelelően tükrözi az adóssághányadot és az átlagos potenciális kibocsátás hosszú távú növekedését.
- (9) A költségvetés akár rosszabban is alakulhat a programban előrejelzettnél. A 2006-os költségvetés – így különösen a nagymértékű kiadási megtakarítások – végrehajtását jelentős bizonytalanságok övezik. 2006-on túlra azonban hiányoznak a tervezett intézkedésekre vonatkozó információk, a szükséges költségvetési kiigazítás mértékét pedig lehet, hogy alulbecsülték.
- (10) Figyelembe véve a kockázatok egyenlegét, a túlzott hiánynak a Tanács által kitűzött határidőre, azaz 2007-re való kiigazítása alapvetően attól függ, hogy teljes mértékben és eredményesen végrehajtják-e a 2006-os költségvetést, valamint, hogy 2007-re nézve meghatároznak és végrehajtanak-e jelentős kiigazítási intézkedéseket⁽²⁾. A 2009-es biztonsági sáv megvalósítása szintén ezektől a kockázatoktól, valamint attól függ, hogy a 2007-et követő évekre meghatároznak és végrehajtanak-e kiigazítási intézkedéseket. A túlzott hiány kiigazítását követő években a program középtávú célkitűzése irányában történő kiigazításnak a program által implikált üteme megfelel a Stabilitási és Növekedési Paktumnak, amely előírja, hogy az euró-övezetben és az ERM II-ben résztvevő tagállamokban a strukturális egyenleg évente a GDP 0,5 %-ával kell javítani, és a gazdaságilag kedvező időszakokban ennél magasabb, a gazdaságilag kedvezőtlen időszakokban pedig ennél alacsonyabb kiigazítást kell alkalmazni.

⁽¹⁾ Hiányzik ugyanis az államháztartás intézményi jellemzőit tárgyaló választható fejezet, a program hiányosságokat mutat az új magatartási kódex által előírt kötelező adatok terén, és nem adja meg valamennyi választható adatot (különösen, a költségvetés megbontása nem konzisztens a 2007–2009-re tervezett hiányokkal).

⁽²⁾ Az olasz parlament jelenleg a mezőgazdasági szektor meg nem fizetett társadalombiztosítási hozzájárulásainak amnesztiáját vitatja meg. Amennyiben ezt elfogadják, úgy a statisztikai ellenőrzés függvényében korlátozott mértékben felfelé módosulhat a hiány- és/vagy adósságarány.

- (11) Az adóssághányad 2005-ben a becslések szerint elérte a GDP 108½ %-át, amely jóval a Szerződésben meghatározott 60 %-os referenciaérték felett van: ez a legmagasabb érték az EU-ban. A program előrejelzése szerint az adóssághányad 7 százalékponttal csökken a programidőszak során. A költségvetési célok fent említett kockázatai és az állományalkalmazkodást övező bizonytalanság miatt az adóssághányad alakulása lehet, hogy nem annyira kedvező, mint ahogy azt a programban előre jelezték. E kockázatértékelés fényében a költségvetési egyenleg további erősítése lenne szükséges annak biztosításához, hogy az adóssághányad a referenciaérték irányában elegendő mértékben csökkenjen.
- (12) Az államháztartás fenntarthatóságának tekintetében Olaszország közepes mértékű kockázattal szembeül a népességelöregedés becsült költségvetési költségei folytán. A múltban végrehajtott reformok segítettek kordában tartani az állami kiadások jövőbeli emelkedését, és e reformok – különösen a 2004-es nyugdíjreform – teljes körű végrehajtása elengedhetetlen lesz a várt eredmények eléréséhez. A bruttó adósság jelenlegi magas szintje és a gyenge költségvetési pozíció azt jelzi, hogy az államháztartás középtávú, jelentős konszolidálására van szükség az államháztartás fenntarthatóságával kapcsolatos kockázatok csökkentéséhez ⁽¹⁾.
- (13) Az államháztartás terén tervezett intézkedések általánosságban összhangban vannak a 2005–2008-as időszakra vonatkozó integrált iránymutatásokban szereplő átfogó gazdaságpolitikai iránymutatásokkal. Különösen, Olaszország lépéseket tesz a túlzott hiány kiigazítására és elkötelezett az egyszeri intézkedésektől mentes átlagos éves strukturális kiigazítás biztosítására a Stabilitási és Növekedési Paktumnak megfelelően. Helyénvaló lenne azonban gyorsabb ütemű államadósság-csökkentést tervezni.
- (14) Olaszország 2005. október 14-én – a növekedést és foglalkoztatást szolgáló megújult lisszaboni stratégiával összefüggésben – benyújtott nemzeti reformprogramja a öt kihívást azonosít: azon területek kiterjesztése (az energiapiacok és a szolgáltatások piacainak megnyitásán keresztül), amelyeken a polgárok és a vállalatok szabad választási lehetőséggel rendelkeznek; ösztönzők biztosítása a tudományos kutatáshoz és a technológiai innovációhoz; az oktatás és a képzés erősítése; az infrastruktúra korszerűsítése; a környezet védelme. Az államháztartásra vonatkozó hatodik prioritással – a hosszú távú költségvetési fenntarthatósággal – a 2005. júliusi gazdasági és pénzügyi tervezési dokumentum (DPEF) foglalkozik. A nemzeti reformprogram valamint a gazdasági és pénzügyi tervezési dokumentum államháztartás területén tervezett intézkedései nagyjából összhangban vannak a stabilitási programban tervezett intézkedésekkel. Az aktualizálás ismerteti a társadalombiztosítási hozzájárulások csökkentését, a magánnyugdíj-megtakarítások bátorítását és az egészségügyi szektor hiányának csökkentését szolgáló intézkedéseket.

A fenti értékelés fényében a programot konzisztensnek lehet tekinteni a túlzott hiány 2007-re történő kiigazításával, amennyiben teljes körűen és eredményesen végrehajtvák a 2006. évi költségvetést, valamint 2007-re nézve további lényeges intézkedéseket határoznak meg és fogadnak el. A Szerződés 104. cikkének (7) bekezdése szerinti 2005. július 28-i tanácsi ajánlások fényében, valamint az államháztartás hosszú távú fenntarthatósága erősítésének érdekében a Tanács felkéri Olaszországot, hogy:

- i. valósítsa meg a programban 2006–2007-re tervezett strukturális erőfeszítéseket, hogy biztosítani lehessen a túlzott hiány 2007-re való, hiteles és fenntartható módon történő kiigazítását;
- ii. részletezze a 2007. év és a programidőszak utolsó évei kiigazítási pályájának alapját képező átfogó intézkedéseket, és gondoskodjon arról, hogy a középtávú célkitűzés felé vezető kiigazítási pálya továbbra is összhangban legyen a Stabilitási és Növekedési Paktum követelményeivel;
- iii. gondoskodjon arról, hogy az adósság/GDP arány gyorsabb ütemben csökkenjen a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaérték felé, biztosítva ezt azzal is, hogy különös figyelmet fordít az olyan – nettó kölcsönfelvételen kívüli – tényezőkre, amelyek hozzájárulnak az adósság szintjének változásához; valamint
- iv. javítsa a költségvetési eljárást, fokozva annak áttekinthetőségét, illetve eredményesen végrehajtván a kiadások nyomon követésének, ellenőrzésének és jelentésének régi és új mechanizmusait.

⁽¹⁾ A hosszú távú fenntarthatósággal kapcsolatos részletek a program Bizottság szolgálatai által végzett technikai értékelésében találhatóak:
(http://europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm).

A kulcsfontosságú makrogazdasági és költségvetési előrejelzések összehasonlítása (*)

		2004	2005	2006	2007	2008	2009
Reál GDP (%-os változás)	SP 2005. december	1,2	0,0	1,5	1,5	1,7	1,8
	COM 2005. nov. ⁽²⁾	1,2	0,2	1,5	1,4	nincs adat	nincs adat
	SP 2004. november	1,2	2,1	2,2	2,3	2,3	nincs adat
HICP-infláció (%)	SP 2005. december	2,3	2,3	2,3	2,2	2,0	2,0
	COM 2005. nov.	2,3	2,2	2,1	1,9	nincs adat	nincs adat
	SP 2004. november	2,2	1,6	1,5	1,4	1,4	nincs adat
Kibocsátási rés (a potenciális GDP %-ában)	SP 2005. december ⁽¹⁾	- 0,4	- 1,5	- 1,2	- 1,0	- 0,8	- 0,6
	COM 2005. nov. ⁽⁶⁾	- 0,5	- 1,5	- 1,2	- 1,2	nincs adat	nincs adat
	SP 2004. november ⁽¹⁾	- 1,6	- 1,2	- 0,8	- 0,3	0,0	nincs adat
Államháztartási egyenleg (a GDP %-ában)	SP 2005. december	- 3,2	- 4,3	- 3,5	- 2,8	- 2,1	- 1,5
	COM 2005. nov.	- 3,2	- 4,3	- 4,2	- 4,6	nincs adat	nincs adat
	SP 2004. november	- 2,9	- 2,7	- 2,0	- 1,4	- 0,9	nincs adat
Elsődleges egyenleg (a GDP %-ában)	SP 2005. december	1,8	0,6	1,3	1,9	2,6	3,2
	COM 2005. nov.	1,8	0,6	0,6	0,3	nincs adat	nincs adat
	SP 2004. november	2,4	2,4	3,3	4,0	4,7	nincs adat
Ciklikus hatásoktól megtisztított egyenleg (a GDP %-ában)	SP 2005. december ⁽¹⁾	- 3,0	- 3,5	- 2,9	- 2,3	- 1,7	- 1,2
	COM 2005. nov.	- 3,0	- 3,5	- 3,6	- 4,0	nincs adat	nincs adat
	SP 2004. november ⁽¹⁾	- 2,1	- 2,1	- 1,6	- 1,2	- 1,0	nincs adat
Strukturális egyenleg ⁽²⁾ (a GDP %-ában)	SP 2005. december ⁽³⁾	- 4,4	- 4,1	- 3,2	- 2,3	- 1,7	- 1,2
	COM 2005. nov. ⁽⁴⁾	- 4,4	- 4,0	- 4,0	- 4,0	nincs adat	nincs adat
	SP 2004. november	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat
Bruttó államadósság (a GDP %-ában)	SP 2005. december	106,5	108,5	108,0	106,1	104,4	101,7
	COM 2005. nov.	106,5	108,6	108,3	107,9	nincs adat	nincs adat
	SP 2004. november	106,0	104,1	101,9	99,2	98,0	n.d.

Megjegyzések:

(*) A Bizottság szolgálatai 2005. őszi előrejelzéseinek alapján a 2005. november 7-i határnapig rendelkezésre álló információk képezik. Emiatt a 2006-os költségvetés tervezetére épült.

⁽¹⁾ A Bizottság szolgálatainak számításai a program információi alapján

⁽²⁾ Ciklikus hatásoktól megtisztított egyenleg (ugyanúgy, mint a megelőző sorokban) az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések figyelmen kívül hagyása után

⁽³⁾ Egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések a Bizottság szolgálatainak számításai szerint (2004-ben a GDP 1,4 %-a, 2005-ben 0,6 %-a és 2006-ban a GDP 0,3 %-a; hiánycsökkentő hatásúak)

⁽⁴⁾ Egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések a Bizottság szolgálatainak 2005. őszi előrejelzéseiben (2004-ben a GDP 1,4 %-a, 2005-ben 0,5 %-a és 2006-ban 0,4 %-a; mindegyik hiánycsökkentő hatású).

⁽⁵⁾ A Bizottság szolgálatainak 2006. február 21-i időközi előrejelzése szerint a 2006-os növekedés 1,3 %.

⁽⁶⁾ A 2004–2007. közötti időszak lehetséges becslült növekedési értékei alapján (rendre 1,4 %, 1,2 %, 1,2 % és 1,3 %).

Forrás:

Stabilitási program (SP); a Bizottság szolgálatainak 2005. őszi gazdasági előrejelzései (COM); a Bizottság szolgálatainak számításai.